

***LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI
MIASTA SKARŻYSKA-KAMIENNEJ
NA LATA 2007-2013***

SPIS TREŚCI

Wstęp	4
I. CHARAKTERYSTYKA OBECNEJ SYTUACJI W MIEŚCIE5	
1. Zagospodarowanie przestrzenne	5
Położenie	5
Obiekty znajdujące się w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków	5
Uwarunkowania ochrony środowiska	6
Własność gruntów i budynków	8
Infrastruktura techniczna.....	12
2. Gospodarka.....	14
Główni pracodawcy: struktura i trendy	15
Otoczenie biznesu	17
3. Sfera społeczna	17
Struktura demograficzna i społeczna	17
Bezrobocie i zatrudnienie.....	20
Określenie grup społecznych wymagających wsparcia w ramach programu rewitalizacji	22
Bezpieczeństwo	22
Struktura organizacji pozarządowych	23
4. Analiza SWOT.....	23
II. NAWIĄZANIE DO STRATEGICZNYCH DOKUMENTÓW DOTYCZĄCYCH ROZWOJU PRZESTRZENNO-SPOŁECZNO-GOSPODARCZEGO MIASTA I REGIONU.....	
24	
III. ZAŁOŻENIA PROGRAMU REWITALIZACJI	
28	
Podokresy programowania programu rewitalizacji.....	28
Zasięg terytorialny rewitalizowanego obszaru: wyznaczenie granic i uzasadnienie	28
Podział na projekty i zadania inwestycyjne	36
Kryteria wyboru pilotażu i kolejność realizacji	41
Oczekiwane wskaźniki osiągnięć	41
Harmonogram działań oraz kolejność i czas ich realizacji	43
IV. PLANOWANE DZIAŁANIA W LATACH 2007-2020 NA REWITALIZOWANYM OBSZARZE	
47	
Plan działań przestrzennych (techniczno materialnych) i gospodarczych w latach 2007-2020 na rewitalizowanym obszarze	47
Plan działań społecznych w latach 2007-2020 na rewitalizowanym obszarze	49
V. PLAN FINANSOWY REALIZACJI REWITALIZACJI NA LATA 2007-2020 .52	
VI. SYSTEM WDRAŻANIA	
53	
Wybór formy prawnej zarządzającego programem	53
VII. SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ	
53	
System monitorowania i aktualizacji programu rewitalizacji	53
Sposoby oceny programu rewitalizacji	54
Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi.....	54
Public Relations Lokalnego Programu Rewitalizacji.....	54

Wstęp

Rewitalizacja to proces przemian przestrzennych, społecznych i ekonomicznych w zdegradowanych dzielnicach miast, przyczyniający się do poprawy jakości życia mieszkańców, przywrócenia ładu przestrzennego oraz do ożywienia gospodarczego i odbudowy więzi społecznych. Obejmuje ona kompleksowe działania techniczne, społeczne i ekonomiczne mające na celu przywrócenie dawnej świetności oraz zapewnienie rozwoju określonego obszaru: dawnych dzielnic miejskich, terenów przemysłowych, powojaskowych oraz "blokowisk".

Zasadniczym celem rewitalizacji jest ożywienie gospodarcze i społeczne, a także zwiększenie potencjału turystycznego i kulturalnego, w tym nadanie obiektom i terenom zdegradowanym nowych funkcji społeczno-gospodarczych.

Właściwa definicja określa rewitalizację jako kompleksowy program remontów, modernizacji zabudowy i przestrzeni publicznych, rewaloryzacji zabytków na wybranym obszarze w powiązaniu z rozwojem gospodarczym i społecznym. Rewitalizacja to połączenie działań technicznych - jak np. remonty - z programami ożywienia gospodarczego i działaniem na rzecz rozwiązania problemów społecznych.

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej obejmuje działania planowane do realizacji w latach 2007-2013. Wpisuje się tym samym w ramy czasowe Narodowej Strategii Spójności na lata 2007-2013 oraz okres programowania Unii Europejskiej. Z racji ciągłości i kontynuacji procesów inwestycyjnych oraz z uwagi na konieczność zachowania pewnej logicznej i technicznej konsekwencji planowanych projektów, wskazano również zestawienie zadań proponowanych do realizacji do roku 2020. Lokalny Program Rewitalizacji jest dokumentem wyznaczającym długofalowe działania na przyszłość, poprzez wskazanie zadań inwestycyjnych i skorelowanie ich z polityką regionalną oraz osadzenie w realiach finansowych.

Ze względu na specyficzną sytuację Lokalny Plan Rewitalizacji Miasta Skarżyska-Kamiennej na lata 2007-2013 będzie realizowany zarówno na terenach podupadłych dzielnic miejskich jak i na terenach miejskich obszarów przemysłowych.

Obszarami wyznaczonymi do rewitalizacji są następujące osiedla miasta Skarżyska-Kamiennej:

- Rejów,
- Zachodnie,
- Skalka,
- Górna Kolonia,
- fragment osiedla Dolna Kamienna obejmujący zdegradowane tereny przemysłowe byłego Zakładu Chemicznego Organika Benzyl

Wybór powyższych terenów stanowi konsekwencję analizy problemów występujących na tym obszarze do których należy zaliczyć:

- znaczny stopień zdegradowania terenów przemysłowych, będących integralną częścią osiedli,
- wysoki stan bezrobocia,
- występowanie licznych zjawisk patologicznych,
- niewykorzystane walory turystyczne,
- mała aktywność ekonomiczną ludności, bieda i wykluczenie społeczne.

I. CHARAKTERYSTYKA OBECNEJ SYTUACJI W MIEŚCIE

1. Zagospodarowanie przestrzenne

Położenie

Miasto Skarżysko-Kamienna zajmuje obszar 64,16 km² i liczy 48 500 mieszkańców. Leży na północnym obrzeżu Gór Świętokrzyskich na średniej wysokości 250 m n.p.m., w dolinie rzeki Kamiennej i jej dopływów: Kamionki, Bernatki i Oleśnicy. Kotlinę miejską otaczają zalesione wzgórza Wyżyny Kielecko - Sandomierskiej: Garb Gielniowski, Płaskowyż Suchedniowski i Przedgórze Iłżeckie. Od południa miasto graniczy z dużym kompleksem leśnym, który jest pozostałością Puszczy Świętokrzyskiej będącej ciągle główną ostoją modrzewia polskiego. Kompleks leśny przedzielony jest drogą E-7 na lasy bliżyńsko - samsonowskie i lasy suchedniowsko - siekierzyńskie. W lasach tych występuje zróżnicowany drzewostan z przewagą jodeł, świerków i modrzewi.

Skarżysko-Kamienna usytuowane jest na przecięciu głównych szlaków drogowych i kolejowych prowadzących z północy na południe i ze wschodu na zachód kraju. Największe znaczenie dla miasta ma droga ekspresowa nr 7 wiodąca z Gdańska przez Warszawę, Skarżysko-Kamienną i Kraków do granicy ze Słowacją oraz droga nr 42 na kierunku Łódź – Skarżysko-Kamienna – Rzeszów, łącząca przemysłowe miasta północy województwa.

Do końca 2005 roku zostanie zakończona modernizacja węzła komunikacyjnego drogi nr 7 oraz drogi nr 42 co umożliwi bezkolizyjną komunikację w w/w kierunkach.

Duże znaczenie mają także przebiegające przez miasto linie kolejowe: Warszawa – Skarżysko-Kamienna – Kraków oraz Łódź – Skarżysko-Kamienna – Przemyśl

Warto przy tym dodać, że skarżyski węzeł kolejowy jest jednym z 11 największych w Polsce.

Skarżysko-Kamienna to miasto o bogatych tradycjach przemysłowych, szczególnie w takich branżach jak hutnicza i metalowa. Jednak przełom lat 80-tych i 90-tych niosący radykalne zmiany ustrojowe i gospodarcze miał istotny wpływ dla potencjału gospodarczego miasta w tym głównie przemysłu. Reguły gospodarki wolnorynkowej spowodowały upadłość wielu zakładów pracy, w konsekwencji czego nastąpił znaczny wzrost bezrobocia. Jednocześnie uwolniona inicjatywa ludzi spowodowała szybki rozwój handlu i usług a miasto inwestując w infrastrukturę komunalną, kanalizację, drogi itp. czyni starania polegające na dostosowaniu się do wymogów rzeczywistości gospodarczej.

Obiekty znajdujące się w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków

Do obiektów umieszczonych w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków prowadzonej przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na rewitalizowanym terenie miasta Skarżyska-Kamiennej zalicza się zabytki wymienione w tabeli nr 1 :

Tabela 1: Wykaz obiektów umieszczonych w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków

Obiekty umieszczone w Wojewódzkiej Ewidencji Zabytków prowadzonej przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków
– Rejów – pozostałość Wielkiego Pieca z XVIII/XIX w. – fundamenty, mur oporowy, kanał przepustowy (jedyne zachowane gar wielkiego pieca w Staropolskim Zagłębiu Przemysłowym).
– Dróżniczówka z XIX/XX w.
– Kościół parafii p.w. Św. Józefa z 1928 r.
– Cmentarz rzymsko-katolicki z ok. 1885 r.
– Budynek administracyjny Huty “Rejów” z XIX/XX w. w stylu klasycystycznym, (siedziba Muzeum im. Orła Białego).

Uwarunkowania ochrony środowiska

Powietrze atmosferyczne

W mieście Skarżysku-Kamiennej zanieczyszczenia powietrza w większości pochodzą z lokalnych kotłowni węglowych oraz indywidualnych palenisk domowych, opalanych najczęściej węglem tanim, a więc o złej charakterystyce i niskich parametrach grzewczych. Intensywność emisji wzrasta w okresach zimowych, z uwagi na prowadzone wówczas procesy energetyczne w kotłach i paleniskach małej mocy (wrzesień – kwiecień), będących zasadniczym źródłem emisji pyłu, dwutlenku siarki, tlenku węgla oraz bardzo szkodliwego benzo- α -pirenu. W tym okresie skala odprowadzonych zanieczyszczeń jest, np. dla dwutlenku węgla, kilkukrotnie wyższa w stosunku do miesięcy letnich. Powyższe powoduje powstawanie smogu zimowego, sprzyjającemu dodatkowej koncentracji szkodliwych dla zdrowia substancji. Zatem zmiana struktury wykorzystania pierwotnych nośników energii oraz zamiana paliw stałych na gazowe lub olejowe, to jedno z głównych zadań w tym zakresie, które gmina Skarżysko-Kamienna realizuje od kilku lat – m.in. poprzez likwidację kotłowni węglowych oraz budowę kotłowni gazowych i olejowych; przyłączanie kolejnych obiektów do miejskiej sieci ciepłowniczej.

Znaczny udział w emisji zanieczyszczeń gazowych na terenie miasta mają zanieczyszczenia komunikacyjne, związane z ruchem samochodowym. Oddziałują one bezpośrednio na ludzi / uczestników ruchu oraz mieszkańców terenów sąsiadujących z terenami infrastruktury drogowej. W emisji z silników spalinowych – obok produktów spalania, takich jak: CO₂, NO₂ i para wodna stanowiących 99,5 - 99,9% objętościowych spalin – znajdują się toksyczne składniki będące produktami spalania niepełnego i niecałkowitego lub produktami ubocznymi spalania.

W przypadku Skarżyska-Kamiennej rozbudowana architektura, z dużą ilością ulic, oraz kotlinowe położenie sprzyja również powstawaniu smogu letniego. Powstaje on na skutek zanieczyszczenia powstającego z tzw. źródeł mobilnych (transport). Za dynamicznym rozwojem motoryzacji, dokonującym się w ostatnich latach, nie postępowały działania na rzecz ograniczenia ruchu w centrum miasta oraz na rzecz rozbudowy ulic. Powoduje to podwyższoną emisję tlenku węgla, tlenków azotu, węglowodorów oraz związków ołowiu i sadzy. Pod wpływem promieniowania słonecznego powstają z kolei zanieczyszczenia wtórne, o silnie utleniających właściwościach (np. ozon).

Wody powierzchniowe

Skarżysko-Kamienna, choć hydrograficznie leży w dolinie rzeki Kamiennej i jej trzech dopływów – Kamionki, Bernatki i Oleśnicy, to zajmuje obszar najbardziej deficytowy w wodę – północny pas dorzecza. Miasto nie może w pełni korzystać z zasobów zlewni Kamiennej i jej dopływów (ok. 368 km²), a przyczyną tego jest kotlinowe położenie i budowa geologiczna rejonu.

Rzeki

Kamienna – objęta jest siecią monitoringu podstawowego. Najbliższy punkt pomiarowo-kontrolny znajduje się na Bzinku, w okolicy mostu przy drodze nr 7; na 113,8 km biegu rzeki. Na tym odcinku w:

2001 r. rzeka toczyła wody w III klasie czystości, a czynnikami determinującymi były: odczyn, mangan, azotyny, miano Coli.

2002 r. rzeka prowadziła wody III kl., a wskaźnikami decydującymi o klasie czystości rzeki były: zawartość manganu, azotynów i miano Coli.

2003 r. na punkcie kontrolnym na terenie miasta wody rzeki wykazywały III stopień czystości z powiększoną zawartością manganu, jako czynnika decydującego o klasie wody.

Kamionka – objęta siecią monitoringu regionalnego. Najbliższy punkt pomiarowo-kontrolny znajduje się w okolicy ujścia do Kamiennej w 0,2 km jej biegu. Na odcinku kontrolnym rzeka w:

2001 r. wody rzeki utrzymywały się w III klasie czystości ze względu na miano Coli

2002 r. rzeka na całej swej długości prowadziła wody non (nie odpowiadające normom) ze względu na ponadnormatywne zawartości azotynów i miano Coli.

Bernatka – w latach 2001 – 2002 o czystości jej górnego odcinka (I klasa) świadczyły badania Sanepidu, prowadzone corocznie w odniesieniu do kąpieliska. Końcowy odcinek rzeki przebiegający przez tereny nie skanalizowane był i jest zanieczyszczany przez odprowadzenia szamb oraz odpływy miejskich kanałów burzowych.

W 2003 r. rzeka została objęta monitoringiem regionalnym na ujściowym jej odcinku (0,4 km biegu). Wyniki badań za rok 2004 kwalifikują jej wody, na końcowym odcinku, do III klasy czystości ze względu na miano Coli.

Oleśnica – nie objęta siecią monitoringu, choć jest w szczególny sposób obciążona niebezpieczeństwem okresowego zanieczyszczenia, bowiem odbiera odpływy z terenów PKP. Do niej skierowane są również wyloty miejskich kanałów burzowych odprowadzające wody opadowe z terenu o potencjalnie najwyższym stopniu zanieczyszczenia (hurtownie, stacje CPN, myjnie samochodowe).

Zbiorniki

Bernatka – obecnie kąpielisko, zasilane wodami górnego biegu rzeki Bernatki, o I klasie czystości wydaje się być niezagrażone i utrzymywać nadal swe wody w I i II stopniu czystości wody.

Rejów – woda zbiornika powinna spełniać wymogi II klasy czystości. Od lat zjawiskiem determinującym jakość wody zbiornika jest proces jego eutrofizacji (zakwitania glonów), spowodowany nadmierną zawartością związków azotu i fosforu w wodzie (kontakt ze ściekami komunalnymi) oraz wysokie pH. Zbiornik ten ma szczególne znaczenie pod względem niniejszego opracowania, ponieważ znajduje się na terenie rewitalizowanej dzielnicy Rejów.

Własność gruntów i budynków

Ogólna powierzchnia gruntów miasta Skarżysko-Kamienna wynosi 6 416 ha, z czego około 504 ha powierzchni stanowią grunty gminy. Są to grunty w większości przejęte przez gminę w ramach komunalizacji, posiadające uregulowany stan prawny w odniesieniu do poszczególnych nieruchomości - z jednoczesnym bieżącym wpisem w księgach wieczystych, urządzonych dla tych nieruchomości. Poza tym gmina powiększa również swoje mienie poprzez nabywanie gruntów od osób fizycznych. Do przejęcia na własność Gminy, w ramach komunalizacji, zostało około 100 ha gruntów, w tym większości nie posiadających uregulowanego stanu prawnego. W odniesieniu do w/w gruntów podejmowane są prace mające na celu uzyskanie prawa własności – w drodze postępowania sądowego przez zasiedzenie.

Poniższe tabele zawierają wykaz gruntów w rewitalizowanych osiedlach miasta Skarżyska-Kamiennej.